

w systemie resocjalizacji instytucjonalnej” – wygłoszono referaty: dr Tomasz Wach (KUL), „Analiza systemowa sytuacji nieletnich z cechami demoralizacji”; mgr Agnieszka Włodarczyk-Dziadosz (psycholog, Zespół Diagnostyczny Schroniska dla Nieletnich w Dominowie), „Sytuacja społeczna nieletnich sprawców czynów zabronionych – konteksty osobowe i rodzinno-środowiskowe”; ks. dr Andrzej Łuczyński (KUL), „Rodzina z problemem dysfunkcyjności a zachowania ryzykowne nieletnich – szanse pedagogicznej racjonalizacji problemu”; dr Lidia Pietruszka (KUL), „Jakość opieki rodzinnej a rozwiązywanie problemów sieroctwa społecznego”.

– Uniwersyteckie Seminarium Naukowe Katedry Pedagogiki Opiekuńczej: „Pedagogika wobec zagadnień społecznych. Integralność rozwoju a problem adolescencyjnych zachowań ryzykownych” – z wygłoszonymi referatami: dr hab. Roman Jusiak OFM, prof. KUL, „Wychowanie społeczne i socjalizacja w kontekście współczesnych uwarunkowań”; dr hab. Ewa Domagała-Zyśk (KUL), „Trudności szkolne a zachowania ryzykowne młodzieży”; ks. dr hab. Andrzej Łuczyński (KUL), „Wychowanie religijne młodzieży przejawiającej zachowania ryzykowne”; dr Tomasz Wach (KUL), „Diagnozowanie zagrożeń związanych z zachowaniami ryzykownymi – uwagi metodologiczne”.

Dokonywana na bieżąco analiza procesów społecznych pozwoliła na dobór tematyki szczegółowej tak, by zapewnić uczestnikom seminariów wymianę informacji i dostarczyć okazji do dyskusji. Komitet Naukowy uznał, że forma organizowanych przez Katedrę Pedagogiki Opiekuńczej uniwersyteckich seminariów naukowych jest przydatna i istotnie uzupełnia proces kształcenia podstawowego studentów pedagogiki – inicjatywa będzie zatem rozszerzająco kontynuowana.

EMILIA MULAŁA, MAGDAŁENA LEŚNIAK
Doktorantki przy Katedrze Pedagogiki Rodziny KUL

KONFERENCJA NAUKOWA: „BADANIA NARRACYJNE
W PEDAGOGICE – PRZEDMIOT I METODY ANALIZ”

Lublin, 16 grudnia 2014

Katedra Biografistyki Pedagogicznej oraz Katedra Pedagogiki Rodziny Instytutu Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II zorganizowały 16 grudnia 2014 r. konferencję naukową na temat: „Badania narracyjne w pedagogice – przedmiot i metody analiz”.

Zagadnienia poruszone podczas konferencji skupiały się na kluczowych przesłankach dotyczących badań narracyjnych prowadzonych w obszarze pedagogiki, z uwzględnieniem ich podstawowych i ważnych postulatów: historyczność, kontekstowość i indywidualizm. Głównym celem było podjęcie refleksji i dyskusji nad wykorzystaniem badań narracyjnych w różnych subdyscyplinach pedagogiki. Organizatorzy konferencji wyodrębnili następujące obszary problemowe: 1. Badania narracyjne w subdyscyplinach pedagogiki, 2. Badania narracyjne w praktyce pedagogicznej, 3. Metoda badań biograficznych i narracje autobiograficzne w pedagogice, 4. Metoda biograficzna w analizie zdarzeń teraźniejszych i przeszłych, 5. Wywiad narracyjny jako sposób gromadzenia i analizy danych w badaniach empirycznych¹.

Konferencję otworzył ks. prof. dr hab. Marian Nowak. We wprowadzeniu podkreślił użyteczność podejmowanej na konferencji dyskusji nad merytoryczną i metodologiczną wartością jakościowej metodologii w pedagogice. Zwrócił uwagę na potrzebę rozróżnienia i prowadzenia refleksji nad badaniami narracyjnymi w odniesieniu do narracji naukowych, narracji praktycznych i narracji ideologicznych. Krótkie słowo wstępne wygłosili także kierownicy katedr organizujących konferencję: dr hab. Danuta Opozda i dr hab. Ryszard Skrzyniarz, prof. KUL.

Obrady zostały podzielone na dwie sesje. W pierwszej poruszono metodologiczne i subdyscyplinarne konteksty badań narracyjnych. Natomiast druga część dotyczyła praktycznego zastosowania narracji w badaniach pedagogicznych.

Wystąpienia rozpoczęły mgr Natalia Savchyn i mgr Monika Tylka, przedstawiając wstępnie narracyjne możliwości współczesnej pedagogiki. Podały także przykłady przeprowadzonych badań jakościowych.

Kolejnym prelegentem był ks. prof. dr hab. Edward Walewander, który podkreślił znaczenie biografistyki w badaniach nad regionalizmem. Zaznaczył on, że monografie małych jednostek administracyjnych pozwalają zachować pamięć zarówno o ludziach (często bohaterach, osobach o wielkich talentach), jak i zdarzeniach historycznych, które bez takich badań przeszłyby niezauważone lub odeszłyby w niepamięć. Uwrażliwił słuchaczy na to, że biografistyka jest dziś szczególnie cenna, z uwagi na widoczne ataki na ludzi zasłużonych zarówno dla Polski, jak i Kościoła.

Siostra dr hab. Maria Opiela przedstawiła analizę hermeneutyczną w rekonstrukcji pedagogiki przedszkolnej w systemie Edmunda Bojanowskiego. Niekwestionowaną zaletą wystąpienia była przygotowana przez prelegentkę prezentacja multimedialna, która w bardzo obrazowy sposób pokazała, na czym polega nie tylko omawiany przez nią system, ale także jak w prowadzonych analizach nad systemem wychowania można i należy wykorzystać koło hermeneutyczne.

Następnie głos zabrała dr hab. Ewa Domagała-Zyśk, która swoje wystąpienie poświęciła zagadnieniu badań w pedagogice specjalnej. Zdaniem autorki wystąpienia, prowadzenie badań narracyjnych z osobami z niepełnosprawnością za pomocą modelu badań uczestniczących (*participatory research*) pozwala na poznanie sytuacji życiowej osoby i jej rodziny. Pomaga także w określeniu potrzeb tych osób i sposobów ich zaspokojenia w wymiarze indywidualnym i społecznym.

¹ Z ogólnej informacji podanej przez organizatorów konferencji

Na konferencji został podjęty temat dotyczący samobójczej śmierci rodzica i propozycji badań jakościowych z osieroconymi dziećmi. Mgr Emilia Mulawa przedstawiła możliwość wykorzystania badań narracyjnych w tanatopedagogice. Jak zaznaczyła, przedmiot badań w tanatopedagogice jest szczególnie, gdyż to zjawiska trudne, intencjonalne, dotyczące egzystencji człowieka. Prowadząc badania dotyczące samobójstwa rodzica, wskazane byłoby przeprowadzenie badań strategiami jakościowymi, z zastosowaniem metody wywiadu narracyjnego z osieroconymi dziećmi.

Wystąpienie dr hab. Danuty Opozdy odsłoniło istotę badań narracyjnych i stało się formą podsumowania wcześniejszych wystąpień. Prelegentka podkreśliła, że badania narracyjne są nośnikami sensów i znaczeń, pozwalają dotrzeć do subiektywnego świata doświadczeń i przeżyć drugiego człowieka. Podjęła próbę syntezy metodologicznych warunków granicznych w badaniach narracyjnych w kontekście ich wartości, krytyki i wymagań formalnych stawianych w trakcie ich prowadzenia.

Drugą część konferencji rozpoczęło wystąpienie dr. hab. Ryszarda Skrzyniarza, prof. KUL, dotyczące miasta Lublina w narracjach biograficznych mieszkańców. Profesor podzielił się refleksjami dotyczącymi badań nt.: „Miejsce w przestrzeni miasta i ich funkcje w świetle biograficznych badań”. Zagadnienie przedstawił na podstawie narracji mieszkańców Lublina. Wskazał między innymi na etapy przeprowadzania tego typu badań, grupę i sposób przeprowadzania wywiadów, a także trudności w ich przeprowadzaniu.

Temat dotyczący narracji w dyskursie internetowym został podjęty przez dr Doro-
tę Bis. Prelegentka wskazała na specyfikę języka internetowego, który jej zdaniem nie mieści się w kanonach tradycyjnej polszczyzny. Ważną częścią wystąpienia było także wskazanie na to, że badania prowadzi się na szerokim materiale, który powinien uwzględniać jego procesualność i zmienność. A złożoność dyskursu internetowego mogą pokazać tylko analizy o interdyscyplinarnym i transdyscyplinarnym charakterze.

W konferencji wzięły czynny udział także studentki pedagogiki KUL: lic. Angeli-
ka Rocznik i lic. Magdalena Woźniak, które podzieliły się swoim doświadczeniem w prowadzeniu badań metodą rysunku. Podjęły temat: „Narracja w rysunkach dziecięcych na przykładzie badań własnych” i zaznaczyły, że wytwory dziecięcej twórczości mają wiele właściwości, których występowanie pozostaje w zależności z ogólnymi własnościami struktury psychofizycznej oraz życia psychicznego. Ich zdaniem, rysunek spełnia nie tylko funkcję diagnostyczną, ale przede wszystkim jest opowiadaniem dziecka o wewnętrznym świecie uczuć, niepewnościach, problemach czy radościach.

Cennymi i praktycznymi radami dotyczącymi prowadzenia badań narracyjnych podzieliła się także mgr Marta Samorańska. W wystąpieniu nt.: „Świat przeżywany matki z perspektywy jej autonarracji” omówiła procedurę badawczą wywiadu narracyjnego, który zastosowała w części empirycznej swojej pracy magisterskiej. Zwróciła uwagę na niektóre elementy procesu prowadzenia wywiadu narracyjnego i porządkowania zebranego materiału.

Dr Ewelina Świdrak wskazała na specyfikę prowadzenia badań narracyjnych z osobami starszymi. Badania te powiązała między innymi z cechami myślenia, postrzegania świata, samego siebie, ale także ze zmianami w pamięci osób starszych.

Konferencja cieszyła się dużym zainteresowaniem zarówno wśród pracowników Instytutu, jak i studentów. Była okazją do dyskusji nad badaniami narracyjnymi prowadzonymi w pedagogice w perspektywie różnych jej subdyscyplin. Świadczyć o tym może fakt, że głos zabrali przedstawiciele pedagogiki: ogólnej, szkolnej, społecznej, porównawczej, przedszkolnej, specjalnej, tanatopedagogiki, pedagogiki rodziny, biografistyki pedagogicznej, pedagogiki medialnej oraz psychopedagogiki.

Szeroki wachlarz problemów wpisujących się w tematykę konferencji zachęca do podjęcia kolejnej inicjatywy tego typu. Podzielamy głosy tych, którzy wyrazili nadzieję, że owa konferencja jest pierwszą, ale nie ostatnią i rozpoczyna ona cykl spotkań dotyczących badań narracyjnych w pedagogice i jej subdyscyplinach.